

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi (Sivu 9)

Tarkastuslautakunta suosittaa, että määrärahaylitykset tuotaisiin hyvän hallintotavan mukaisesti valtuuston päätettäväksi jo tilikaudella. Valtuustossa hyväksymättömät määrärahaylitykset ovat kohonneet joka vuosi ollen vuonna 2021 jo noin 3,5 miljoonaa euroa.

Vastuuhenkilö: Talousjohtaja Lähteenmäki

Selitys: Olennaiset talousarvion määrärahaylitykset pyritään tuomaan päätöksentekoon tilivuoden aikana. Vuonna 2021 suurimmat ylitykset ovat investointihankkeissa, jossa ylityksiä tulee jatkossa paremmin ennakoida ja tuoda päätöksentekoon.

Käyttötaloudessa sen sijaan ylitykset ovat pääosin verrattain pieniä, vaihteluväli niissä on 1 393,86 eurosta 199 084,93 euroon. Osaan käyttötalouden ylityksistä oli jo haettu lisämäärärahaa, mutta ylitys silti ylitti muutetun määrärahan. Lopullisia ylityksen suuruusluokkia pitäisi ennakoida jo lokakuussa, jotta ne ehdittäisiin käsitellä päätöksenteossa tilivuoden aikana ja tämä ei aina onnistu. Loppuvuoden aikana ehtii tapahtua paljon.

Hankerahoitus aiheuttaa tulon ja sitä vastaavan menon ylityksen, ja tästä syystä talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa on kohta 4:

4

Talousarvion muutokset toimielimen päätöksellä

4.1 Käyttötalouden määrärahaa saadaan toimielimen päätöksellä ilman kaupunginvaltuuston erillistä päätöstä ylittää tulojen ylittymistä tai uusia tuloja vastavalla määrällä, mikäli samanaikaisesti toteutuvat seuraavat edellytykset:

- tulot ovat valtionosuuksia, EU-rahoitusta tai niihin verrattavaan ulkopuoliseen tilaukseen perustuvia tuloja,
- menon lisäys tulee täysin katetuksi tulojen lisäyksellä ja tulon kertyminen on varmaa
- ylittyvillä tuloilla ja menoilla on suora, perusteltu syy-yhteys
- toimintaan mahdollisesti tarvittava omarahoitusosa voidaan osoittaa toimielimen talousarviosta ja se tulee katettua edellä mainituilla tulolla.

Tähän kohtaan perustuvat TA-muutokset on aina toimielimen päätöksenteon yhteydessä perusteltava kaikilla tässä kohdassa mainituilla perusteilla.

- 4.2 Toimielin, jonka alaisuudessa on useita talousarvion tulosalueita, voi tulosalueiden vastuuhenkilöiden suostumuksella siirtää määrärahan tai sen osan toiselle tulosalueelle, kun muutokset ovat yhtä suuria ja perusteena on säästävän määrärahan käyttäminen ylitystarpeen kattamiseen.
- 4.3 Toimielin, jolla on investointimäärärahoja talousarviossa, voi valmistuneiden investointikohteiden säästöjä käyttää varsinaisessa talousarviossa nimettyjen ja talousarviovuonna valmistuvien vuosikohteiden mahdollisen ylityksen kattamiseen.”

Ohjeen mukaisesti kaikki teknisesti talousarvioylityksinä tilinpäätöksessä näkyvät erät eivät kuitenkaan ole ns. hyväksymättä.

Suurin yksittäinen ylitys on rahoitusosan Muissa rahoitusmenoissa, joihin tehtiin tilinpäätössiirtona pakollinen varaus. Varauksen suuruus oli selvillä vasta vuoden vaihteen jälkeen rahoituslaitosten ilmoittaessa koronavaihtosopimusten arvot per 31.12.2021. Varauksen todennäköisyydestä on kuitenkin informoitu vuoden aikana sekä kaupunginhallitusta että kaupunginvaltuustoa.

Naantalin kaupungin talouden sitovuustaso valtuuston nähden on melko matala, eli tulosalueen toimintakate. Sitovuustasoa esitetään nostettavaksi vuodelle 2023 toimielimen toimintakatteen tasolle. Tämä siksi, että talouden kokonaishallinnan osalta olennaista on se, miten tulot, menot ja toimintakate pysyvät kokonaisuutena talousarvion tasolla. Nykyisessä toimintatavassa on tehty määrärahaylitysesitykset, vaikka kokonaisuutena esim. lautakunnan tasolla ylitysuuhkaa ei ole. Näin määrärahat paisuvat, vaikka aitoa tarvetta kokonaisuuden kannalta sille ei olisi. Lautakunnan määrärahojen sisälle tulisi näin joustoa, eli jonkun tulosalueen ylitykseen voidaan käyttää toisen, määrärahansa alittavan tulosalueen rahoja. Mikäli jokin tulosalue uhkaa ylittää talousarvionsa, olennaista on myös, että toimenpiteisiin sen minimoimiseksi ryhdytään ja tuodaan uhka tiedoksi toimielimille. Tämä tarkoittaa myös muuta kuin ylitysesityksen tekemistä toimielimille.

Talousarvio laaditaan jatkossakin tulosaluetasoisena, eli sen informaatioarvo säilyy.

Työllisyys (Sivu 11)

Tarkastuslautakunta toteaa, että pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen tulee kiinnittää huomiota.

Vastuuhenkilö: Välimäki Jani

Selitys: Pitkäaikaistyöttömyys kasvoi koronapandemian seurauksena aina kesään 2021 saakka, jonka jälkeen pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi laskuun. Kuitenkin vielä elokuussa 2022 pitkäaikaistyöttömiä on ollut enemmän kuin ennen pandemiaa. Moni pitkään työttömänä ollut tarvitsee työllistymisen tueksi sosiaali- ja terveystalvveluja. Työkyvyn arviointiin ja tukemiseen on Naantalin työllisyyspalveluissa panostettu palkkaamalla palveluohjaaja-

terveydenhoitaja toukokuussa 2022. Lisäksi syksyksi 2022 työllisyyspalveluihin on palkattu määräaikainen sosiaaliohjaaja edistämään työttömien aktivointia.

1.1.2023 alkaen suuri osa kuntien työllisyyspalveluiden nykyisistä tehtävistä siirtyy hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Erityisiä haasteita aiheuttaa se, että kunnilla ei enää tule olemaan roolia työttömien palvelutarpeen arvioinnissa tai palveluihin ohjaamisessa. Näin ollen kuntien vaikutusmahdollisuudet työttömien määrään ja aktivointiin vähenevät merkittävästi.

Koronapandemian vaikutukset talouteen (Sivu 12)

Tarkastuslautakunta muistuttaa koronapandemian johdosta saatujen tukien kertaluonteisuudesta ja suosittaa tuen kohdentamista pandemian jälkihoitoon.

Vastuuhenkilö: talousjohtaja Heli Lähteenmäki

Selitys: Vuonna 2021 koronapandemian johdosta myönnettiin kunnille avustuksia hakemuksesta kustannuksia vastaan. Näin ollen etenkin sosiaali- ja terveystalouteen aiheutuneet lisäkustannukset katettiin avustuksin. Vuoden 2022 kustannusten korvaamisesta ei ole vielä tullut lopullista päätöstä, mutta todennäköisesti kustannusten korvauksia haetaan vuoden 2021 tapaan, mutta korvaukset valtio aikoo rajoittaa vain rokottamiseen sekä koronapotilaiden hoitoon 1.7.2023 alkaen. Näin mm. testaus jäisi avustuksien ulkopuolelle. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt hankerahaa koronan jälkihoitoon sivistyspalveluissa, ja nämä rahat kohdentuvat avustuspäätöksessä määriteltyyn toimintaan.

Neste Oyj:n jalostamon lakkauttamisen vaikutukset (Sivu 12)

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunki laatiessaan talousarviota ottaa huomioon muuttuvan toimintaympäristön vaikutukset. Verotulojen laskuun olisi pitänyt alkaa jo vuoden 2021 aikana varautua. Tarkastuslautakunta suosittelee keskustelua kustannusten ja investointien sopeuttamisesta.

Vastuuhenkilö; talousjohtaja Heli Lähteenmäki

Selitys: Voimassa olevassa talousarviossa ja taloussuunnitelmassa vuosille 2022-2025 on ennakoitu tarkastuslautakunnan mainitsemissa asioissa ja muutosten vaatimia toimenpiteitä. Keskustelu on aloitettu mm. Nesteen jalostamon lakkautuksen yhteisöverovaikutuksista heti, kun lakkauttaminen on tullut tietoon. Talouden suunnitteleminen koko ajan muuttuvassa

maailmassa pitkäjänteisesti on haastavaa, mutta tällaiset suuret muutokset ja niiden vaikutukset pystytään ennakoimaan.

Hallintopalvelut (sivu 19)

Tarkastuslautakunta edelleen suosittaa, että kaupunki kaupunkistrategian 2022 menestysteeman ”kilpailukykyinen ympäristö yrityksille” mukaisesti kaikessa päätöksenteossaan pyrkii edistämään yritysten toimintaedellytyksiä. Yrittäjät tuovat elinvoimaa, työpaikkoja ja verotuloja kaupungille.

Vastuuhenkilö: Elinkeinoasiamies Lassi Rosala,

Selitys: Päätösten yritysvaikutusten arviointi on otettu käyttöön vuonna 2016 ja on osa päätöksentekoprosessia. Yritysvaikutusten arvioinnissa pyritään arvioimaan päätöksenteon vaikutusten mittavuutta, laajuutta ja aikajännettä Naantalin yritystoiminnalle. Mikäli vaikutuksia on, ne kuvataan valmistelutekstiin lyhyesti ja selkeästi.

Kaupunki pyrkii hankintojen valmistelussa huomioimaan paikalliset yritykset mahdollisuuksien mukaan.

Kaupunginjohtajan poikkihallinnollinen elinkeino- ja maankäyttöryhmä valmistelee ja lausuu päätösehdotuksista myös yritys näkökulmasta.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunki arvioi ”Ikäystävällinen Naantali ohjelman” uudelleen hyvinvointialueen muutosten myötä.

Vastuuhenkilö: kj Laura Leppänen

Selitys: Ikäihmisten palveluiden järjestämistä vastuu siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Ikäystävällinen Naantali ohjelmassa on arvioitu palvelutarpeen kasvu tulevaisuudessa ja samalla asetettu kattavuustavoitteet palveluasumiselle ja tehostetulle palveluasumiselle. Nämä kattavuustavoitteet noudattavat hyvinvointialueen oletettuja linjauksia. Näihin kattavuustavoitteisiin perustuen m. Luonnonmaalle kaavailtu ikäihmisten palvelukeskus on tärkeää saada toteutettua nyt suunnitellulla tavalla. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kaupungin tärkeäksi tehtäväksi jää tukea ns. kolmannen sektorin toimijoita ja mahdollistaa ikäihmisten hyvinvointia edistävää toimintaa.

Henkilöstökertomus (sivu 21 ja 22)

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunki selvittää mahdollisuuksia ja keinoja, joilla työvoiman saatavuudessa ja henkilöstön pysyvyydessä onnistuttaisiin entistä paremmin.

Vastuuhenkilö: Henkilöstöpäällikkö Irmeli Niittymäki

Selitys: Työvoiman saatavuus on valtakunnallisesti vaikeutunut. Työvoiman saatavuudesta kilpailtaessa on työnantajakuva yksi tärkeimmistä vetovoimatekijöistä. Uudessa kaupungin strategiassa ja henkilöstöohjelmassa on keinoksi määritetty positiivisen työnantajakuvan parantaminen. Rekrytointiprosesseihin kiinnitetään jatkossa enemmän huomiota ja hyödynnetään myös anonyymia rekrytointia, joka otetaan käyttöön 1.9.2022. Henkilöstöetuudet ovat henkilöstölle tärkeitä ja kilpailuvaltti osaavasta henkilöstöstä. Henkilöstöetuuksia ja palkitsemista tullaankin tulevalla henkilöstöohjelmakaudella tarkistamaan. Naantalin vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus ei ole huolestuttavaa. Jotta nykyinen henkilöstö jatkaa työssään, tulee jatkossa työntekijäkokemusta pyrkiä parantamaan esim. työuraohjelmalla ja henkilöstön hyvinvointiin panostamalla. Oppilaitosyhteistyötä tulee korostaa muuttuvassa toimintaympäristössä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että sairauspoissaoloja seurataan huolellisesti ja erityisesti ennalta ehkäisevällä toimintatavalla pyritään niitä vähentämään.

Vastuhenkilö: Henkilöstöpäällikkö Irmeli Niittymäki

Selitys: Työkyvyn tuen toimintamallissa on määritelty varhaisen tuen toimintatapa. Esimiehen tulee seurata työntekijöiden sairauspoissaolojen määriä ja reagoida hälytysrajojen täytymiseen. Hälytysrajoissa on huomioitu myös useat lyhyet sairauspoissaolot. Hälytysrajoista tulee ilmoitus esimiehen sähköpostiin. Toimintatapa on ollut käytössä pitkään ja siitä on hyviä kokemuksia ennalta ehkäisevänä toimintatapana esim. varhaisen tuen keskustelut. Tarvittaessa esimies on yhteydessä työterveyshuoltoon. Työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö koetaan kuitenkin haastavana ja työterveyshuollon kanssa käydäänkin jatkuvasti toiminnan kehittämiskeskusteluja.

Koronavuosilla on ollut vaikutusta sairauspoissaoloihin. Vertailtavuus aiempiin vuosiin on vaikeaa. Tietyillä ammattiryhmillä sairauspoissaolot ovat lisääntyneet työnkuormittavuuden takia. Työnkuormittavuudessa näkyy myös sukupolvieroja. Työkaluja erityisesti työuupumuksen ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyyn tulee lisätä 2023.

Tarkastuslautakunta suosittaa kiinnittämään huomiota työhyvinvointikyselyn vastausprosenttiin.

Vastuhenkilö: Henkilöstöpäällikkö Irmeli Niittymäki

Selitys: Naantalin työntekijöille tehdään kahden vuoden välein Kunta10 työhyvinvointikysely, jonka vastausprosentti Naantalin työntekijöillä on ollut aiempina vuosina kyselyyn osallistuvista kunnista ja kaupungeista suurin (2020 79 %) Työhyvinvointikysely 2021 toteutettiin omin voimin välikyselynä, jotta saataisiin suuntaa korona-ajan vaikutuksista työhyvinvointiin. Kyselyn vastaamisajankohta ei ollut paras mahdollinen sen ajoittuessa joulukuuhun ja vuoden vaihteeseen. Kunta10 kyselyyn vastaaminen on myös mahdollista pidemmän ajan ja ajoittuu aina loka-marraskuulle.

Saaristoasiat (s. 23)

Tarkastuslautakunta suosittaa saariston verkkoyhteyksien edelleen kehittämistä.

Vastuuhenkilö: Tietohallintopäällikkö Juha Riekkinen

Selitys: Saariston tietoliikenneverkkoja kehitetään operaattoreiden toimesta jatkuvasti, kuten muidenkin alueiden ratkaisuja. Luonnollisista syistä markkinaehtoisuus ei toimi aivan samalla tavoin näillä alueilla, mutta tarjontaa kuitenkin selkeästi on niin kuiduttamiseen kuin langattomien verkkoratkaisujenkin toteutukseen.

Ongelmaksi on muodostunut asukkaiden tai yritysten riittävän kattava halukkuus osallistua rakennuskustannuksiin.

Kaupungin resurssit eivät kuntalaiskäyttöön liittyvään rakentamiseen mitenkään riitä. Alueella toimivien operaattoreiden kanssa käydään kuitenkin jatkuvaa keskustelua kehittämismahdollisuuksista kaupunkimme alueella ml. saaristoalueet.

Investoinnit (Sivu 29)

- **Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupungin investoinnit suunnitellaan huolellisesti, jotta strategian mukainen tavoite investointien kattamisesta tulorahoituksesta toteutuu ja vuosikate kattaa poistot.**

Vastuuhenkilö, talousjohtaja Lähteenmäki

Selitys: Sekä käyttötalouden että investointien suunnittelu lähtee siitä, että strategian antamat talouden reunaehdot täytetään suunnitelmavuosina.

Sosiaali- ja terveystaloudet (sivu 26)

Tarkastuslautakunta suosittaa, että sosiaali- ja terveystaloudet raportoitaisiin v. 2022, siten että kaupungin vastuulle jäävät palvelut erottuvat omana selkeänä kokonaisuutenaan.

Vastuuhenkilö: perusturvajohtaja Iiro Pöyhönen, talousjohtaja Heli Lähteenmäki

Selitys: Vuoden 2022 raportointi tapahtuu talousarvion mukaisena. Vuonna 2023 talousarviossa ei enää ole sosiaali- ja terveystaloudet, vaan nykyisistä sosiaali- ja terveystoimen alaisista palveluista kaupungille jäävät työllistämispalvelut siirtyvät omaksi tulosalueekseen hallintopalveluihin ja ympäristöterveydenhuolto teknisiin palveluihin.

Muut tulosalueet (Sivu 26)

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunki turvaa laadukkaat palvelut ja hyvän henkilöstöhallinnon, siten että myös kaupungille jäävät palvelut jatkuvat laadukkaina hyvinvointialueen ottaessa vastuun sille siirtyvistä toiminnoista.

Vastuhenkilö: Henkilöstöpäällikkö Irmeli Niittymäki

Selitys: Naantalin jäljelle jäävien palveluiden osalta on tarkoitus turvata toimivat ja asiakaslähtöiset palvelut. Tavoitteena on matala organisaatio, jotta asiakkaiden tarpeisiin voidaan vastata nopeasti. Hyvinvointialueiden aloittaessa koko kaupunkiorganisaatiota arvioidaan uudelleen. Organisaatorakenne, tukipalvelut, prosessit sekä toimintatavat tullaan uudistamaan pienemmän organisaation lähtökohdista käsin. Asiakaslähtöisiä palveluja tullaan kehittämään myös digitaalisina palveluina. Hyvinvoinnin – ja terveyden edistäminen eli Hyte-koordinointi järjestetään jo 1.1.2023 mennessä. Onnistunut henkilöstöpolitiikka, henkilöstöjohtaminen ja yhteistoiminta turvaavat organisaatiomuutoksen onnistumisen. Muutostilanteessa korostuu hyvä henkilöstösuunnittelu – ja resurssointi.

Sivistyspalvelut (sivu 31)

Pandemian jälkihoito tulee todennäköisesti myös haastamaan henkilökuntaa, koska lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on saattanut heikentyä kriisin myötä. Tarkastuslautakunta suosittaa, että koronapandemian jälkihoitoon kiinnitetään erityistä huomiota.

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja Kimmo Kuusimäki

Selitys: Koronapandemian jälkihoitoon on haettu/haetaan valtionavustuksia, jotka kohdennetaan lisähenkilökunnan palkkaamiseen varhaiskasvatukseen ja opetukseen. Tällä pyritään parantamaan koronapandemiasta toipumista, pienentämään ryhmäkokoja ja kohdistamaan tukea sitä eniten tarvitseville. Henkilöstön jaksaminen ja työhyvinvoinnin johtaminen ovat keskeisiä kehittämiskohteita vuonna 2022.

Tarkastuslautakunta suosittaa sivistystoimen toiminnan mittariston kehittämistä selkeämmin toiminnan tavoitteita kuvaaviksi.

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja Kimmo Kuusimäki

Selitys: Sivistyspalvelut kiinnittää huomiota laadullisten mittareiden käyttökelpoisuuteen. Sen lisäksi kehitetään mittareita, joilla palveluja voidaan vertailla kuntien kesken. Määrällisiä mittareita pyritään löytämään olemassa olevasta tutkimusdatasta (esimerkiksi Tilastokeskus, Opetushallitus, Kouluterveyskysely, Teaviisari ja HYTE-indikaattorit)

Tekniset palvelut (sivu 32)

Tarkastuslautakunta suosittaa teknisten palveluiden toiminnan mittariston kehittämistä selkeämmin toiminnan tavoitteita kuvaaviksi.

Vastuhenkilö: tekninen johtaja Reima Ojala

Selitys: Naantalin kaupunki on vuoden 2022 aikana ottanut käyttöön uuden talouden raportointiohjelman Opiferuksen. Talousmittareiden laadinta on aloitettu. Tavoitteena on laatia ja ottaa käyttöön muiden kuntien kanssa vertailukelpoisia mittareita.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaavoitustilannetta tulee seurata ja turvata osaava henkilöstö.

Vastuhenkilö: tekninen johtaja Reima Ojala

Selitys: Kaavoitustilannetta seurataan puolivuositain joka vuosi laadittavissa kaavoituskat-sauksissa ja –ohjelmissa sekä asunto-ohjelman seurantaraportissa. Asunto-ohjelman päivi-tyt on käynnissä. Asunto-ohjelma päivitetään asunto- ja maapoliittiseksi ohjelmaksi, johon lisätään maankäytön ja kaavoituksen periaatteita ja seurantatietoja. Tekniset palvelut on käynnistänyt yleiskaavoittajan ja kaavoitusarkkitehdin rekrytoinnin syys-kuussa 2022.

Ateria- ja siivouspalvelut (sivu 33)

Tarkastuslautakunta muistuttaa teknisten palveluiden toimialaa toiminnan tehok-kaasta organisoinnista sekä kriittisestä tarkastelusta mitä tehtäviä on tehokasta tehdä itse

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Reima Ojala,

Selitys: Ateria- ja siivouspalveluissa sekä kiinteistönhoidossa on tehty toiminnan tehosta-mistoimenpiteitä vuosina 2018-2020. Toimintaa on pystytty tehostamaan ja tehostamisohjel-man tavoitteet saavutettiin.

Naantalin kaupunginvaltuuston 29.8.2022 hyväksymässä Naantalin kaupunkistrategiassa on asetettu strategiseksi tavoitteeksi ja toimenpiteeksi palvelutuotannon optimointi ja erilaisten tuotantotapojen määrittely monituottajuusmallilla. Tekniset palvelut tarkastelee jatkossa pal-veluiden tuottamista monituottajuusmallia hyödyntäen.

Investoinnit

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupungin investoinnit suunnitellaan huolellisesti, jotta strategian mukainen tavoite investointien kattamisesta tulorahoituksesta toteu-tuu ja vuosikate kattaa poistot.

Vastuhenkilö: Lähteenmäki Heli,

Selitys: Sekä käyttötalouden että investointien suunnittelu lähtee siitä, että strategian anta-mat talouden reunaehdot täytetään suunnitelmavuosina.

Tarkastuslautakunta suosittaa edelleen kiinnittämään enemmän huomiota investointikohteiden etukäteissuunnitteluun ja resurssointiin, jotta isoja ylityksiä ei tapahdu.

Vastuhenkilö: tekninen johtaja Reima Ojala

Selitys: Tekniset palvelut suunnittelee niin ajoissa kuin mahdollista investointikohteet huolellisesti ottaen huomioon käyttäjän tarpeet, investointiraamin ja kohdekohtaiset investointimäärärahat.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että rakennuskustannusten noustessa varaudutaan pitämään kustannukset kaventuvan investointivaran puitteissa.

Vastuhenkilö: tekninen johtaja Reima Ojala

Selitys: Covid-pandemian ja Ukrainan kriisin vaikutukset rakennuskustannuksiin ovat olleet ennalta arvaamattomat ja niitä ei voi ennustaa. Rakennustarvikkeiden toimitusajat ovat pidentyneet ja hinnat nousseet. Urakoitsijat ovat lisänneet tarjouksiinsa lisäksi suuren riskivaruksen tilanteen epätietoisuuden vuoksi. Tekniset palvelut on joutunut keskeyttämään urakahankintoja tarjosten puutteen ja liian suurten kustannusten vuoksi. Tällaisissa tilanteissa investointien toteutusta on jouduttu siirtämään. Lisäksi investointien toteutustapoja on muutettu tavoitteena kustannusten parempi hallinta.